

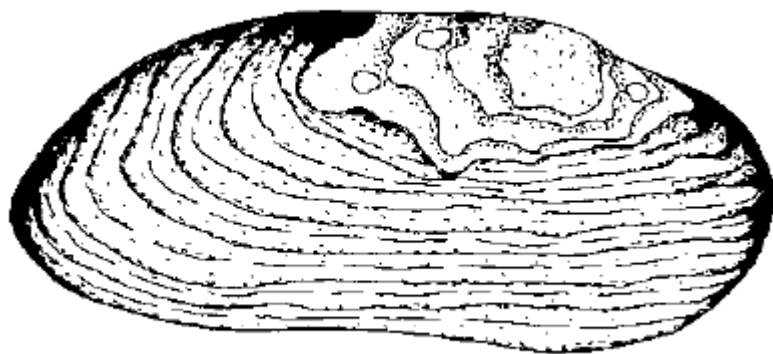
Jokihelmisimpukka
Flodpärlmussla
Margaritifera margaritifera

Luontodirektiivin laji (liitteet II ja V)
BOR suojelutaso epäsuotuisa huono, heikkenevä
ALP suojelutaso epäsuotuisa huono, kehitys tuntematon

Koodi: 1029

Rauhoitettu (LSA 471/2013)
Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 471/2013)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Kuva: Terhi Ryttäri

Luonnehdinta

Jokihelmisimpukan eli raakun kuori on paksu, kullantai tummanruskea ja muodoltaan munuaismainen. Vasemman kuoren sisäreunassa on kaksi, oikeassa yksi kuorenpuoliskot toisiinsa lukitsevaa keskimmästä. Lajilta puuttuvat reunahampaat. Jokihelmisimpukka kasvaa hitaasti, enimmillään noin 10–16 cm mittaiseksi, ja on pitkäikäinen. Se voi elää yli 120-vuotiaaksi, joidenkin arvioiden mukaan jopa 200-vuotiaaksi. Jokihelmisimpukka on yksineuvoinen. Kannan vähetessä naaraat voivat muuttua kaksineuvoisiksi ja hedelmöittää itsensä. Laji saavuttaa sukukypsyyden 15–20-vuotiaana.

Elinympäristö ja levinneisyys

Jokihelmisimpukkaa esiintyy Pohjois-, Länsi- sekä Etelä-Suomessa. Eniten raakujokia on Itä-Lapissa, missä on noin 90 % maamme yksilöistä. Lajin elinympäristövaatimukset ovat poikkeuksellisen tiukat erityisesti toukka- ja nuoruusvaiheessa. Laji elää vuolaasti virtaavissa joissa ja puroissa, jotka ovat varjoisia, viileitä, puhtaita ja runsashappisia. Veden lämpötilan on oltava sopiva, ja pohjan huokoinen. Lisäksi on tärkeää, että joessa on riittävä taimen- tai lohipopulaatio, sillä vain ne kelpaavat raakun toukkien väli-isänniksi.

Nykytila ja uhkatekijät

Jokihelmisimpukka on vähentynyt kaikkialla Euroopassa. Suomessa oli vielä 1900-luvun alussa yli 200 jokea, joissa laji eli ja lisääntyi. Nykyisin jäljellä on vain noin 90 jokea. Oulujoen eteläpuolella on jäljellä enää 7 raakujokea, joista vain yhdessä on lisääntyvä kanta. Helmenpyynti oli vakava uhka jokisimpukalle ennen lajin rauhoitusta vuonna 1955. Muita lajiin haitallisesti vaikuttaneita tekijöitä ovat muun muassa joki-

rakentaminen, vesien säännöstely, uoman tai virtausolojen äkilliset muutokset, happosateet, vesien likaantuminen ja rehevöityminen sekä raakujokien valuma-alueella tehtävät suo- ja metsäojitukset sekä maanmuokkaus, jotka lisäävät kiintoainekuormitusta. Lajin menestyminen on myös uhattuna, mikäli isäntäkalakannat vähenevät tai niiden nousu raakujokiin estetään.

Hoitosuositukset

Jokihelmisimpukajoissa tai niiden lähivaluma-alueella tulee kaikki jokirakennus-, säännöstely-, ruopaus- ja ojitus- ynnä muut sellaiset hankkeet toteuttaa siten, ettei niistä aiheudu raakulle haitallisia vedenlaadun, uoman, pohjan, virtaaman tai rantakasvillisuuden muutoksia. Viljelyalueiden jokivarsilla tulee olla riittävän leveät suojakaistat estämään lannoitteiden ja maa-aineksen valuntaa pelloilta jokeen. Raakujokien riittävät lohi- ja taimentiheydet tulee myös varmistaa.

Lähteet

- Ilmonen, J., Ryttäri, T. & Alanen, A. (toim.). 2001. Luontodirektiivin kasvit ja selkärangattomat eläimet – Suomen Natura 2000 -ehdotuksen luonnontieteellinen arviointi. Suomen ympäristö 510. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 177 s.
- Oulasvirta, P. (toim.). 2006. Pohjoisten virtojen raakut: Interreg-kartoitushanke Itä-Inarissa, Norjassa ja Venäjällä. Metsähallitus, Vantaa. 152 s.
- Valovirta, I., Tuulenvire, P. & Englund, V. 2003. Jokihelmisimpukan ja sen elinympäristön suojelun taso LIFE-Luonto -projektissa. Helsingin yliopisto, Helsinki. 53 s.